

Poročilo z javnega posveta »[Nove perspektive kulturnih povezav](#)« o spodbujanju kulturnega sodelovanja v mednarodnih odnosih (EU), ki ga je Ministrstvo za kulturo organiziralo 19. oktobra 2017 skupaj z zavodom Motovila in v sodelovanju z Ministrstvom za zunanje zadeve.

Mnenje predstavnikov kulturnih in ustvarjalnih sektorjev

Poročilo vključuje predstavitev primerov dobre prakse (Koroška galerija likovnih umetnosti, Kreativni center Poligon in zavod Motovila) ter mnenje prisotnih predstavnikov kulturnih in ustvarjalnih sektorjev v okviru vodene razprave o vsebini, prioritetah in instrumentih za celovito strategijo EU, ki jo je moderirala Urška Zupanec iz Ministrstva za kulturo RS.

Andreja Hribernik, Koroška galerija likovnih umetnosti, Slovenj Gradec

Koroška galerija likovnih umetnosti (KGLU) je izkušen akter pri sodelovanju v mednarodnih projektih, tudi s podporo programa EU [Ustvarjalna Evropa](#). KGLU je javni zavod, ki ga Ministrstvo za kulturo vodi v registru med muzeji in galerijami in na področju kulturne dediščine. KGLU je umaknjena iz središča kulturnega dogajanja; svoj sedež ima v Slovenj Gradcu, ki ima ca. 7.500 prebivalcev in je od Ljubljane oddaljena dobri dve uri vožnje. Proračun za delovanje javnega zavoda ni velik. Kaj lahko nudi muzej? Zbirko in ljudi. Prek sodelovanja v mednarodnih projektih so obogatili program muzeja, saj lahko izvajajo dodatne vsebine, ki jih sicer brez tovrstne podpore ne bi. Mednarodno sodelovanje torej predstavlja dodano vrednost, omogoča jim povezovanje, delovanje v mednarodnem prostoru in izmenjavo izkušenj.

KGLU se je v okviru projekta [Performing the museum](#) (2014–2016) povezala z Muzejem suvremene umjetnosti Zagreb (vodja projekta), Fundacio Antoni Tapis iz Barcelone in Muzejem suvremene umjetnosti Vojvodine iz Novega Sada. Gre za uveljavljene muzeje z dolgoletno tradicijo, zanimivimi umetniškimi zbirkami in bogatimi strokovnimi izkušnjami. V dvoletnem projektu so se osredotočili na vlogo sodobnega muzeja. Razvili so kombinacijo razstav, izobraževalnih programov in aktivnosti, ki temeljijo na participativnem pristopu, ustvarjanju znanja in uvedbo novih modelov posredovanja umetnosti. V KGLU so organizirali dve mednarodni razstavi, v okviru katerih se je zvrstilo mnogo mednarodno priznanih umetnikov in strokovnjakov, organizirali so kuratorske rezidence, razvili digitalni arhiv umetniških del in javno dostopen izobraževalni portal za otroke (*Discovering Art*, www.discoveringart.eu). Večina aktivnosti je občinstvu nudila možnost sodelovanja in soustvarjanja (cilj je bil prav vključevanje sokrajanov).

Trenutno sta na ogled razstavi *Čas za zgodbe* in *Migracije strahu*, ki sta združeni pod skupni naslov *Na poti / On the Way*. Razstava [Čas za zgodbe](#) je sicer del istoimenskega projekta s podporo Ustvarjalne Evrope in sledi ideji medkulturnega povezovanja preko pripovedi in zgodb, ki izvirajo iz evropske kulturne dediščine in dediščine dežel, iz katerih prihaja v Evropo večina migrantov.

KGLU pri projektu sodeluje z organizacijami Hrvaške, Avstrije, Nemčije in Slovenije (vodja projekta je Izvori d.o.o., HR, partnerji pa Österreichische Gesellschaft für Kinderphilosophie, AT, Studio Gaus GmbH, DE in Inter-kulturo d.o.o., SI). V okviru projekta bo izšel tudi izbor ilustriranih zgodb, prevedenih v arabski jezik, iz slovenščine npr. *Muca Copatarica*, v slovenščino bo iz arabščine prevedena *Zgodba o Damasku*. Pomemben segment projekta predstavljajo tudi pedagoški program in izobraževanja na temo migracij. KGLU je poleg mednarodne razstave izvedel tudi rezidence za sirske umetnike; povezali so se z Gorenjem, ki je zagotovilo material za izdelavo keramičnih ploščic. Rezični umetniki so jih nato skupaj z udeleženci porisali in jih položili v središču mesta (akcija v javnem prostoru).

Glavni cilj projekta *Čas za zgodbe* je sicer zelo »nemuzejski«, a prav to je spodbudilo KGLU, da stopi iz svojih okvirjev in se poveže z mednarodnimi partnerji na drugačen način ter hkrati preizkuša sodobne kuratorske prakse.

Sodelovanje v »evropskih« projektih (KGLU izvaja npr. tudi projekt s podporo programa EU Evropa za državljane) ima veliko pozitivnih plati, a tudi slabosti, saj so razpisi in delovanje v mednarodnem projektu

MOTOVILA

CENTER ZA SPODBUJANJE
SODELOVANJA V KULTURNIH
IN USTVARJALNIH SEKTORJIH

zahtevni. Predvsem je pomembna trajnost, pri čemer se ohranijo (oblikujejo) mreže in sodelovanja, ostanejo npr. raziskave. S podporo programov EU je možno izpeljati dodatne aktivnosti in programe, plačati kader. Predvsem bi bilo potrebno urediti financiranje (zagotoviti trajnost, povišati (domača) sredstva); dobrodošlo bi bilo financiranje pripravljalnih sestankov za oblikovanje projektnih idej in vlog.

Luka Piškorič, Kreativni center Poligon, Ljubljana

Kreativni center [Poligon](#) je neodvisna platforma za razvoj neprofitnih in profitnih projektov z namenom opolnomočenja samozaposlenih ustvarjalcev. Združuje slovenske coworking skupnosti, ki delujejo na področju kreativnih ekonomij, socialnega podjetništva in kulture (v Sloveniji beležimo beg možganov domačih kreativcev v tujino; 25 % skupnosti pa predstavljajo tujci). Coworking skupnosti so zrasle kot odgovor na gospodarsko krizo in z njo naraščajočo prekarnostjo predvsem mladih profesionalcev. Poligon se ponaša z bogatim programom dogodkov (čez 800 na leto), beležijo več kot 35.000 obiskovalcev, imajo dobro obiskan rezidenčni program v Ljubljani. S svojimi dejavnostmi doma in v tujini so zgradili dobro mrežo partnerstev ter si povečali vidnost in prepoznavnost (Luka Piškorič je vabljeni govorec na dogodkih v tujini in svetovalec institucijam, ki se vzpostavljajo na področju coworkinga oz. souporabe, op. Motovila.). Poligon trenutno pripravlja raziskavo *Creative hubs* na temo delovanja neodvisnih kulturnih ustvarjalcev. V letu 2018 pripravljajo program mobilnosti in pripravništev EXCITE 2.0.

Problemi: Slovenija nima urejenih mehanizmov podpore za delovanje tovrstnih centrov in je ena redkih držav (v Evropi?), ki nima urejenega področja. Konkretno: Ljubljana se v zadnjem času sooča z navalom turistov, kar posledično vpliva na zmogljivost nastanitev (tudi obiskovalcev Poligona).

Pomembno je, da se ustvarjajo mednarodna partnerstva, ki naj se zgodijo organsko, na neformalni ravni in se nato manifestirajo prek projektov (v primeru Poligona je to na območju Balkana). Meni, da lahko Ljubljana postane močan regijski center za kulturne in ustvarjalne sektorje.

Opozoril je tudi na države Vzhodnega partnerstva (sam npr. svetuje v Armeniji, Moldaviji, Belorusiji; sodeloval bo na forumu v Azerbajdžanu), ki predstavljajo velik potencial za sodelovanje, vzajemno učenje in s poslovnimi učinki. Hkrati beleži tudi izjemen interes akterjev iz držav Vzhodnega partnerstva za Slovenijo.

Tanja Kos, Zavod Motovila, Ljubljana

S ciljem krepitve čezmejnega sodelovanja med kulturnimi izvajalci je zavod Motovila aprila 2017 na petdnevem [študijskem obisku](#) v Sloveniji gostil 23 kustosov, direktorjev in menedžerjev kulturnih institucij iz različnih področij, med drugim iz uprizoritvenih, vizualnih in intermedijskih umetnosti, kulturne vzgoje, urbanih prostorov, ipd. iz držav Vzhodnega partnerstva. V okviru programa, poimenovanega »Onkraj horizontov«, so se strokovnjaki iz Armenije, Gruzije, Moldavije in Ukrajine srečali z več kot 60 predstavniki domačega sektorja. Zanje so bila organizirana številna individualna in skupinska srečanja, predavanja ter obisk lokalne kulturne scene v Ljubljani, Mariboru in na Goriškem.

Študijski obisk je omogočil mobilnost kulturnih akterjev in izmenjavo znanj, še pomembneje pa osebne stike in mreženje, kar je vodilo tudi do prvega formalnega dogovora o sodelovanju med slovensko in gruzijsko institucijo. (Na spletu je na voljo tudi kratek [video povzetek](#) študijskega obiska.)

Izkušnja je pokazala, da bi bilo oblikovanje tovrstnega programa študijskih obiskov za tuje strokovnjake v kulturi in umetnike dobrodošel mehanizem za razvoj in spodbujanje mednarodnih projektov in sodelovanj. Sloveniji primerljive države že imajo uspešno vzpostavljene tovrstne programe (npr. Litva, [Visiting experts programme](#)), ki so primerna spodbuda za dolgoročna mednarodna sodelovanja med kulturnimi akterji, hkrati pa pomembno prispevajo k promociji domače kulturne produkcije v tujini. Gre za programe, ki nimajo ambicioznih proračunov, a dosegajo velike dolgoročne učinke.

Urška Zupanec, Služba za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje, Ministrstvo za kulturo RS

Uvodoma je Urška Zupanec nekaj izhodiščnih točk za razpravo:

- Na katere vidike bi želeli posebej **opozoriti** pri pripravi strategije za mednarodne kulturne odnose EU?
- V kakšni smeri naj gre **razmislek o določanju vsebinskih in geografskih prioritet**?
- Kako **vzpostaviti pogoje**, ki bi podpirali povezovanje kulturnih akterjev znotraj in zunaj EU (npr. instrumenti za podporo mobilnosti, izmenjav, usposabljanj)?
- Kaj so glavne **ovire** za lažje sodelovanje (npr. dostop do sredstev, vizumi)?

Povzela je tudi nekaj že izraženih mnenj v odzivih občinstva in predstavitev dobrih praks, in sicer:

- potrebo po zvišanju sredstev za kulturo in mednarodno sodelovanje na nacionalni in EU ravni;
- podporo za mednarodno mobilnost (npr. program Erasmus za umetnike);
- zamisel o vzpostavitvi kulturnih vizumov (tudi s pomočjo prijateljev Predsedstva EU);
- krepitev zmogljivosti kulturnih in ustvarjalnih sektorjev.

Uroš Korenčan, Lutkovno gledališče Ljubljana

Opozoril je na tri ključne pasti oblikovanja strategij za sodelovanje s partnerskimi državami:

- evropocentrizem (EU kot velesila) v tretjih državah;
- pripravljavci strategij na področju kulture lahko postanejo preveč »ustvarjalni« in se postavijo v vlogo producentov. Tako pripravljene strategije niso predmet splošnega konsenza. Upravljalci politik naj raje skrbijo za ustrezne pogoje delovanja sektorjev in finančna sredstva, vsebino pa prepustijo ustvarjalcem.
- v finančnih mehanizmi (na nacionalnem in evropskem nivoju) je prevelik pomen pripisan področju kulturne dediščine, pri čemer je »živa« umetnost izostala, razen če se jo priključi (kulturnemu) turizmu (tudi npr. pri vključevanju v kohezijsko politiko).

Nevenka Koprivšek, zavod Bunker, Ljubljana

Poudari, da je mogoče delovati transnacionalno le, če so omogočeni ustrezni (finančni) pogoji na lokalni ravni. Opozori, da je kulturni sklad, ki ga vodita Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za zunanje zadeve, s skupnim letnim proračunom ca. 100.000 EUR, podcenjujoč do sektorjev, ki so neverjetno uspešni v mednarodnem prostoru. Nujna je ostra zahteva po zvišanju proračuna!

Zaradi finančne podhranjenosti krovnih ministrstev se je zavod Bunker že pred leti reorganiziral in se osredotočil na druga področja delovanja oz. na druge, regionalne programe EU, ki niso primarno osredotočeni na kulturo, saj so bili zaradi preživetja v to prisiljeni. Tako lahko lažje dostopajo do sredstev za mednarodna sodelovanja. Izpostavi npr. [program MED](#), ki je bistveno zahtevnejši v luči priprave projektne vloge (administracija) kot npr. Ustvarjalna Evropa. Problem, s katerim se soočajo, da na lokalni ravni ni primerne svetovalca/svetovalne pisarne, kot je npr. Center Ustvarjalna Evropa v Sloveniji.

Predlaga, da je treba nujno vzpostaviti rezidence in štipendije, ki bodo krepile multikulturni dialog in transnacionalno sodelovanje.

Mojca Menart, RTV Slovenija

Izpostavi tri točke:

- 1) Problem (re)definiranja kulturne dediščine, zlasti nesnovne. Ali je res edina, ki si je uspela utreti pot? Obstaja namreč tudi »druga« dediščina, ki potrebuje zaščito. Npr. glasbena, ki nikamor ne paše oz. je digitalizacija »ne doseže«, kreativne industrije pa so zastavljene preveč komercialno.
- 2) Podpora EU v okviru sheme [MEDIA za distribucijo filmov](#) je primer dobre prakse in bi bil lahko zgled za vzpostavitev podobnega instrumenta tudi za glasbo, zlasti za resno glasbo, ki je na evropski ravni prepuščena komercialnemu managementu. (Op. Motovila: *Podpora podprograma MEDIA za distribucijo omogoča vzpostavitev podpornih sistemov za mednarodno kroženje nenacionalnih evropskih filmov v kinematografih in na digitalnih platformah, kot tudi podporo za mednarodne prodajne dejavnosti ter do določene mere za podnaslavljanje, sinhronizacijo in zvočne opise avdiovizualnih del.*)

3) [EBU](#) (European Broadcasting Union) in druga mednarodna združenja se ne omejujejo samo na EU, ampak se povezujejo tudi z državami izven EU, vključujejo različna partnerstva, skrbijo za mednarodno kroženje (glasbenih) del. Toda EBU izgublja podporo.

Dušan Dovč, zavod SCCA–Ljubljana

Pripomni, da se zavedajo pomembnosti mednarodnega sodelovanja, in poudari pomen mreženja (SCCA–Ljubljana je npr. član mreže [On the Move](#)) ter mobilnosti (npr. program mobilnosti po sistemu »looking inside«).

Kot primer dobre prakse izpostavi program mobilnosti ASEF, [Creative Encounters: Cultural Partnerships between Asia and Europe](#), kjer so tudi sami uspešno kandidirali s projektom [Curating-In-Depth](#) (2015). Pri projektu so sodelovali kot vodja in z organizacijama Planting Rice (PH) in Kurziv (HR). Podpora ASEF jim je omogočila izvedbo dejavnosti v Sloveniji in na Filipinih ter s tem mreženje azijskih (tudi med njimi samimi!) z evropskimi ustvarjalci. Dovč pohvali dostopnost ASEF in tehnično pomoč financerja na vseh stopnjah priprave in izvedbe projekta. Konkretni program mobilnosti je dober primer tudi, ker ima dvostopenjski prijavitni postopek, tj. (1) najprej prijava z vsebino, nato (2) poziv k dopolnitvi projekta tudi s finančno konstrukcijo. Podpora za projekt je sicer znašala ca. 15.000 EUR.

Opozori, da imajo kulturni izvajalci največ težav v obdobju, preden se mednarodno sodelovanje oz. izmenjava zgodi. Predlaga, da razpisi Ministrstva za kulturo kot upravičen strošek vključijo tudi stroški mreženja (pripravljalni sestanki) in članarine za mednarodne mreže ter udeležbe na srečanjih oz. usposabljanjih teh mrež.

Spomni, da je Ministrstvo za kulturo pred leti izvajalo razpis za mednarodno sodelovanje. Sprašuje, kje je zdaj ta razpis, zakaj ni dostopen? Zavzame se za povečanje proračuna Kulturnega sklada.

Tjaša Pureber, Društvo Asociacija, Ljubljana

Poudari, da so ponosni na to, da so slovenske NVO tako uspešne na razpisih Ustvarjalne Evrope, vendar to ne sme biti izgovor, da se ne uredijo pogoji delovanja doma. Opozori, da je treba sistematično urediti delovanje za NVO, ki se sooča s finančno podhranjenostjo. Reference in znanje niso vedno dovolj za uspeh na (mednarodnih) razpisih, še posebej za sodelovanje pri velikih projektih, ki zahtevajo npr. bančne garancije. NVO ne morejo prevzeti finančne odgovornosti za velike projekte.

Pozdravi npr. zanimanje in vpetost drugih institucij na področju kulture, npr. Ministrstvo za javno upravo financira delovanje Asociacije; Mestna občina Ljubljana pripravlja shemo za sofinanciranje kulturnih projektov s podporo EU. Predlaga, naj Ministrstvo za kulturo oblikuje strategijo za upravljanje rezidenc. Asociacija je podala svoj predlog na MK (kataloge dobrih praks).

Marko Brumen, Narodni dom Maribor

Izpostavi sedem ugotovitev oz. predlogov:

- 1) Kulturne povezave EU so in bodo v službi politike oz. operacionalizacija kulture za politične namene. Kljub temu, to ne pomeni, da lahko usmeritve in financiranje na kakršen koli način opredeljujejo načine vzpostavljanja povezav ali celo vključujejo/izključujejo posamezna umetnostna področja. EU ima vso pravico opredeliti prednostna področja in višino finančnih spodbud, to pa je približno tudi to, kar je njih pristojnost.
- 2) Proces definiranja kulturne strategije na EU ravni je prepočasen in zaostaja za realnostjo. (O opredelitvi kulturne strategije do Kitajske smo govorili že na ENCATC leta 2012 v Bruslju, do danes ni otipljivih rezultatov. Kibla dela projekte s Kitajsko, Narodni dom – FolkArt je bil na raziskovalni turneji, Exodos že dela s Kitajsko ... in to vse brez kakršne koli navezave s slovensko zunanjo politiko, kaj šele finančnimi spodbudami!)
- 3) Projekti za mednarodno povezovanje na ravni EU in nacionalnem nivoju naj bodo ustrezno financirani in se naj izbirajo transparentno in skladno z jasnimi kriteriji.
- 4) Finančni mehanizmi spodbud na lokalni, nacionalni in EU ravni se morajo dopolnjevati in ne izključevati (primer: Mestna občina Maribor tudi podporo EU šteje kot javna sredstva, za katere pa velja, da na ravni

MOTOVILA

CENTER ZA SPODBUJANJE
SODELOVANJA V KULTURNIH
IN USTVARJALNIH SEKTORJIH

projekta lahko dosežejo največ 70 odstotkov celotnega proračuna)! Neusklajenost politik in pomanjkanje informacij oz. dialoga med MK, MZZ, MGRT (npr. "kulturni turizem") je velika ovira za učinkovito sodelovanje s kulturnimi producenti.

5) Prav zato potrebujemo skupno informacijsko točko; konkretno osebo/predstavnik na MK in MZZ, ki bi bil zadolžen za mednarodne kulturne povezave in usklajeval delovanje, nudil informacije VSEM kulturnim akterjem, ki želijo delovati v tujini. Ali pa vsaj zunanji servis, kot je Motovila, ki ima možnost dostopa do teh informacij.

6) Finančne mehanizme na nacionalni ravni naj ministrstva zasnujejo, oblikujejo in izvajajo v sodelovanju s profesionalci in praktiki in ne da jih pripravijo sami uradniki MZZ ali MK – samo tako bomo dobili enostavne in pregledne mehanizme financiranja.

7) Culture.si je izjemno orodje za mednarodno sodelovanje, za katerega ne MZZ ne MK (še manj pa STO, MGRT) ne vesta, kako ga v polnosti izkoristiti.

Luka Frelih, Društvo Ljudmila, Ljubljana

Opozori na osredotočenost oz. zahteve domačih in tujih institucij po digitalizaciji v in za kulturne in ustvarjalne sektorje, pri čemer bi se morali prej vprašati o potrebah opolnomočenja infrastrukture sektorjev. Npr. večina razpisov financira vsebine in ne razvoja spletnih strani. Izpostavi pomen in delovanje Europeane, a izpostavi, da tudi ta projekt ne vključuje žive kulture.

Nataša Zavolovšek, zavod Exodos, Ljubljana

Poudari, da je pomembno sodelovanje »od spodaj navzgor«, še posebej pri oblikovanju strategije.

Opozori, da nekatere neevropske države predstavljajo velik potencial za mednarodno sodelovanje, npr. Kitajska, Iran, Turčija, saj lahko prav tja »izvozimo« naše znanje in ustvarjalnost.

Poudari, da je potrebno oblikovati razpise, ki bodo podpirali večletne (dvoletne) mednarodne projekte (ne samo enoletnih).

Meni, da bi morale organizacije, ki so pridobile sredstva iz programa EU Ustvarjalna Evropa, na (projektnih) razpisih Ministrstva za kulturo dobiti večje število točk za mednarodno sodelovanje.

Kulturni in ustvarjalni sektorji potrebujejo posluš bančnih institucij, ki bodo pripravljene s posojili podpreti kulturne institucije pri sodelovanju v mednarodnih projektih.

Izpostavi pomen vključevanja kulturnih institucij v gospodarsko diplomacijo, tj. slovenski delegaciji gospodarstvenikov in predstavnikov države priključiti predstavnike javnih in nevladnih kulturnih institucij na obiskih v tujini. Na slovenskih predstavništvi v tujini bi morali zaposliti (usposobiti) osebo za področje mednarodnega kulturnega sodelovanja. Ne strinja se z izborom referenčnih mest, ki so trenutno vključena v [osnutek](#) Nacionalnega programa za kulturo (2018–2025).

Tanja Kos, Zavod Motovila, Ljubljana

Zavod Motovila lahko na podlagi izvedenega [študijskega obiska](#) za tuje strokovnjake v kulturi potrdi pozitiven učinek tovrstne mobilnosti, povezovanja in mednarodnega sodelovanja. Za ureditev področja oz. premoščanja ovir za kulturno sodelovanje v mednarodnih odnosih zato predlaga naslednje:

- oblikovati namenske finančne vire za mednarodno kulturno sodelovanje (tako na MK kot MZZ), ki naj ima strateški pristop in sledi oz. dopolnjuje smernice EU za spodbujanje kulturnega sodelovanja v mednarodnih odnosih EU;
- omogočiti dostop do sredstev za mednarodno kulturno sodelovanje iz različnih virov domačih institucij, pri čemer se spodbuja povezovanje in usklajevanje institucij, ki omogočajo tovrstna sredstva;
- oblikovati sistem majhnih podpor za spodbujanje mobilnosti strokovnjakov in umetnikov, ki imajo lahko velik učinek: npr. shema finančnih podpor za mednarodne študijske obiske; za pripravljalne sestanke (ki vodijo do lažjega oblikovanja in izvajanja mednarodnih projektov); članarine v mednarodnih mrežah in/ali organizacijah; umetniške in delovne rezidence;

MOTOVILA

CENTER ZA SPODBUJANJE
SODELOVANJA V KULTURNIH
IN USTVARJALNIH SEKTORJIH

- zmanjšati zahtevnost administrativnih postopkov za dodelitev malih podpor;
- oblikovati strateški pristop za zagotavljanje trajnosti projektom oz. dejavnostim, tj. prek ureditve dolgoročnih finančnih spodbud;
- na ravni EU oblikovati t. i. kulturni vizum za odpravljanje ovir mednarodni mobilnosti.

Na poziv moderatorke, Urške Zupanec, da udeleženci po zaključku posveta pisno podajo mnenje oziroma dopolnitve, ki bo del končnega poročila z javnega posveta, so se odzvali tudi:

Barbara Poček, Gledališče Glej, Ljubljana

Glede sodelovanje v evropskih projektih (npr. Ustvarjalna Evropa) komentira položaj oziroma odgovornost partnerskih in vodilnih organizacij v projektih. Trenutna porazdelitev odgovornosti je namreč zelo problematična, posebej za manjše in finančno bolj ranljive NVO, ki z vodenjem evropskega projekta nase sprejmejo nesorazmerno veliko odgovornost v primerjavi s partnerji. Zato bi bilo smiselno v pogodbe in predvsem v procese revizije uvesti mehanizme, ki bi finančno odgovornost med partnerji enakomerno porazdelile. Vodilne organizacije ob ugotovljenih nepravilnostih ali neizvajanju aktivnosti katerega od partnerjev namreč nimajo nikakršnih mehanizmov, s katerimi bi lahko zaščitile sebe in izvedbo projekta.

Milana Simonič, SNG Drama Ljubljana

SNG Drama Ljubljana je bila članica *European Theatre Convention* ([ETC-CTE](#)) do lanskega leta (op. 2016). Ker sodelovanje v evropskih povezavah ni financirano s strani ustanovitelja, so bili zaradi velikega zmanjšanja sredstev za delovanje zavoda prisiljeni v prekinitve sodelovanja. Članarine v mednarodnih združenjih na tej ravni so namreč precej visoke. Lastno pridobljena sredstva, ki so bila do lani namenjena članarini, so bila namenjena izključno povezovanju mednarodnih partnerjev in pripravi mednarodnih projektov. Do finaliziranja projektov žal zaradi izstopa iz združenja ni prišlo. Pristop k članstvu je povezan z dolgoletnimi izkušnjami in izkazanimi sposobnostmi. To pomeni, da je vanj vloženo veliko truda in sredstev. Predlaga, da se razmisli, koliko so partnerstva, članstva in povezave, pomembne za Slovenijo in MK. Če je rezultat razmisleka pozitiven, naj se vendarle pomisli tudi na to, kako nizek je vložek, če nek zavod že deluje v smeri mednarodnega povezovanja in ima vpeljane vse povezave, manjka pa jim samo še končna realizacija.

Na kratko: članarine raznih asociacij, klubov, povezav ... bi morale biti nekaj popolnoma naravnega in bi jih moral upoštevati tudi ustanovitelj, če naj javno financirani zavodi delujejo povezovalno.

Končna različica poročila: 15. december 2017

Poročilo bo posredovano pristojnim institucijam v Sloveniji in Svetu EU.

